

האשה שנתארמלה

פרק שני כתובות

כב.

עין משפט נר מצוה

(א) פתקונת ג. ה. ל. פ. ש. (ב) נכוחות ל. ג. א. קדושין סד. (ע"ש) ד. (קטן מו. ה.) (א) [מן ו:] (ז) ויהי"ה (א) למהר מני למימנ בעשר פגם משפחה ויגון לקדמיה ידענו שנשמחרי. ת"י ש"ג, (י) נ: ועי' מוס' ש. ד. ה"ה לרבא,

תורה אור השלם
ו. ואמר אבי העזר אל הוקמים אבי בתי נחתי לאיש הזה לאשה וישנאנה: דברים כב טז

גליון הש"ס
נב' למה לי קרא כביא. ז"ק מו ע"ג מה נהי ע"א:

מוסף רש"י

ב"ד הצוף. שפדו על תקנת חתמים (ענין ד.) האשה שאמרה אשת אישי הייתי. ולא היינו מוחזקין כל שעה אשת אישי ומורשה אני נאמנת. ומותרת להנשא (בבב"ב ד.). לאיש אסרה. על גבי שאין לזמן ידועים לזמן וכו' אמר הדין והיה זה קדושין טז. היה ולא ליבם. מין יסם שפדוהו שם רע על גבי אלו כלל פרשה זו לעונן טענת בתולים (לקמן טז.).

תוספות ר"ד

תרי ותרי ניהו פי' ועד שלא חתמו אפוא מעידין והוא אין ערער פחות מכ' שאין משגיחים בבדין היחיד וכוון שבי' אומרים גולן הוא ואילו אומרים שלא גול הו"ל תרי ותרי וכל תרית הו"ל ספקא דארויתא ובספקא דארויתא לא אמרין אוקי גברא אחזקיה כדאמרינן לקמן בפירקין וכוון הדאיתא איתוקם בספק גולן היכי מחמתיהן ליה מפקינן ממנו אפומיה הלכך אצ"פ שלא חתמו לא יכלו להכשירו ואי ערער להם במשפחה גלויה מבעיא בעלמא הוא ואפי' משחתמו מעידים פי' ערער דפגם משפחה שאלו האנשים שבאו לפסולו לא העידו עליו עדות ברורה אלא העידו שבמשפחתו נטמעו שם עבד שהוא פסול לעדות וכל המשפחה הן בחזקת שהוא ספק פסול כשאמר מודר אותו עבד נולד והלה מעידים שזה אינו בני התספקין בדין כל שפייסום כשרות הוא בא ואינו מכחישים את העדים אלא מוציאים את זה מספק פסול היה מוטפף כשאר כל בני המשפחה חוץ גלוייה מילתא שביכול להתברר ע"פ אחרים שבוודאי אחריו ויהיה אם נולד מן הכשרים או מן הפסולין ובמילתא דעבד לוליה לא מקמי מקרי איש הלכך אצ"פ שחתמו וכן נוגעין בעדות נאמנים בהיא עדות אינן נאמנים ברוב שלא נוכל להתברר על ידי אחרים כ"א על פייהם כולקמן שמעדיין עשה שהובא בשלן בפרין וכתובתו אלא הם אבל יחוס האדם דהוא מילתא דעבד לגלוי ע"פ אחרים אצ"פ שהן נוגעין בעדותו נאמנים הם. לעולם ערער גלוייה ודקאמרי ויהי' ידועה

תרי ותרי ניהו. כי אמרי לא גול הוא ולא מתכשר בזהו דקי"ל לקמן בפירקין (דף טו.) אין ערער פחות משנים: **דפגם משפחה.** שהעידו עליו שהוא עבד ועבד פסול לדין ולעדות ק"ו מאשה כדלמך **צ"פ החובל** (ז"ק פמ.). **גלוי מילתא בעלמא הוא.** משחתמו אמאי אין מעידין עליו מאי חשד נוגע בעדות איכא הכא דכר זה כריכין הן לכרר ודבר העשוי ליגלות הוא שיצדקו אחריו עד שיצורר הדבר ואין עדותן של אלו תלוי בהגדתן ואינן אלא מגלי דבר בעלמא: **זעבד פסובה.** והשיב את הגולה: **ואי לאו רבי אנא דמן עכו.** שהסירה לי לאחר זמן: **שפחסה.** שכתמיה: **ומס אחד ממן.** עד שלא חתמו: **לריכין למיכא.** דקיוס השטר בשלשה והרואה שנים חתומין צו יאמר שצבשים קיימוהו: **ואי כנס ציה שטרא דגן נפק קדמנה צדי דינא סו לא לריד.** ללא מקרי צי דינא צדי מלתא: **צי דינא דרננה אשי.** אורחא דמילתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא מחסולא צימי רב נחמן בר יצחק דהוא מרא דשמתא דודאי צי דינא דרב אשי לא עבדין בתרי: **ואמר לנא רננא אשי.** לאזקוקי ליה ולקיימי דקיון דרב אשי גופיה הזקוקן איחו ודאי לתלמא אמר. **יש מפרשין** ואמר לנא רננא אשי תלמא ניהו ולא נהירא לי דאי רב אשי חד מנהון מאי ואמר לנא דכתבי ציה: **בתני** נשכיסו. **לדין העובדי כוכבים: וטהורה אני.** שלא נעבדתי לעובד כוכבים: **נחמנה.** ומותרת לנשא: **ואם משיגים בלא עדים.** בגמרא [נב.] מפרש שהי"א קאי: **גב' נחסי לאיש אסרה.** לכל העולם ללא ידעינן למאן וכי אמר הוה הטיחה לו: **שנאמן לאסור את צמו.** כשהיה קטנה זו וערה שפדוהו לקדש כדלמרי צ"פ (נערה שנתפתתה) מנין שחס אמר קדשתיה לפלוני שהוא נאמן לאוסרה על הכל: **אם צמי נחסי.** אלמא צדידיה תלמא נמינה והימניה קרא למימנ הכי: **הוה למה לי.** כיון דלאו להפה שאסר מיבעי ליה: **ולא ליבס.** אם הוליה שם רע על גבי אלו וכוון שפדוהו בנאון כסוף והכי מוכח לקמן בצרכ נערה [מו.]: אמתלא

תרי ותרי ניהו. פי' ערער דפגם משפחה גלוי מלתא בעלמא הוא לעולם אימא לך ערער דגולנותא וקאמרי י'הני ידעינן ביה דעבד תשובה א"ר זירא הא מלתא מרבי אבא שמיע לי ואי לאו רבי אבא דמן עכו שכחתה י'ג' שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם צריכין למיכתב במותב תלתא הוינא וחד ליתויה אמר רב נחמן בר יצחק ואי כתב ביה שטרא דגן נפק לקדמנא בי דינא תו לא צריך ודלמא בית דין הצוף הוא וכדשמואל דאמר שמואל (ט) שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקרא ב"ד הצוף דכתיב ביה בי דינא דרבנא אשי ודלמא רבנן רבי רב אשי כדשמואל סברא ליה דכתיב ביה ואמר לנא רבנא אשי: **בתני** (ט) האשה שאמרה אשת אישי הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהיתה אשת אישי היא אומרת גרושה אני אינה נאמנת ואמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה נאמנת ואם משנשאת באו עדים הרי זו לא תצא: **גב' א"ר אסי מנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר מן התורה שנאמר ואת בתי נתתי לאיש הזה לאשה לאיש אסרה הוה התירה** (ל"ל קרא סברא היא הוא אסרה והוא שרי לה אלא כי אצטרין קרא לכדרב הונא אמר רב דא"ר הונא אמר רב (ט) מנין י'אב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה למה לי מיבעי ליה לכדתני ר' יונה דתני ר' יונה את בתי נתתי לאיש הזה (ה) הוה י'אב ליבם ת"ר לאשה שאמרה אשת אישי אני וחורה ואמרה פנויה אני נאמנת והא שוויה לנפשה חתיכה דאיסורא אמר רבא בר רב הונא כגון משנתנה אמתלא לדבריה תניא נמי הכי אמרה אשת אישי אני וחורה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא עליה בני אדם ומעשה נמי באשה אחת גדולה שבאו וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי באושה ואמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני וחורה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה יאף בוא אתנתה

נר א מיי פ"ו מהלכות עדות הלכה ז' טו"ש ע"מ פי"ו סעיף ז': נה ב מיי שם טו"ש ע"ס סעיף ט: נז ג ד מיי שם הלכה ו' טו"ש ע"ס סעיף ט: נז ה מיי י"ג מהלכות גירושין הלכה א סמג עשין מה טו"ש ע"ה סימן קנח סעיף ו: נח ו מיי שם טו"ש ע"ס סעיף ז: נח ז מיי פי"ח מהל' אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט ו מיי שם הלכה כו טו"ש ע"ס סעיף ו: נט ז מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט ח מיי שם הלכה כו טו"ש ע"ס סעיף ו: נט ט מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"א מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ב מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ג מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ד מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ה מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ו מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ז מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ח מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט י"ט מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז: נט כ מיי פי"ט מהלכות אפורי בנאה הלכה פא סמג לזון קה טו"ש ע"ה סימן ו סעיף ז:

תוספות ר"ד (המשך)
פי' צריכים לכתוב קודם שיחתמו דקיום שטרות בשלשה והוראה ב' חתומים יאמר שבשנים קיימוהו ואי כתבי [ביה] הא שטרא דגן נפק קדמנא בב"ד תו לא צריך דלא מקרי בב"ד בצירי מלתא. והגאון פי' אם כתבו בפנינו בב"ד נפגם שטרא דגן ואצ"פ דלא כתבו במותב תלמא תו לא צריך למכתב וחד ליתיה דסתם ב"ד כשרי' משמע ולא פסוליה ואלו אלו קרובים ומקשינן לשמא ל"ל הצוף הוא דאמר דלמא שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקרא ביה בי דינא והוא שכתב ביה בי דינא דרבנא אשי פי' ב"ד מומתה שברור והמורה פי' אורחא דמילתא נקט שהוא היה ראש ישיבה במתא מחסי' בימי רב"ב דהוא מרה שמעתתא ובראי בי דינא דר' אש לא עבדי בתרי ומקשי דלמא ב"ד דר' אש כשמואל ס"ל ואין הלכה כמותב ומחר דכתיב ביה אמר לנא רבנא אשי פי' רב אשי ציה לנו להוקף לו וכוון שפ"ו ר"א עשו בוודאי ב' ג' היו דר"א לא טעה בדשמואל דלית הל' כותיה וכ"ש אם כתבו בבי ב"ד במותב תלמא כחור הונא דתו ליתא למיחש לא לדשמואל ולא לקרובי ופסול שחמתים בו שנים ואין צריכין לומר וחד ליתויה ודוק אם מת אבל אם אין צריך לחתום שלא יאמרו השנים שהעידו בפניהם חתמו והשלישי לא העידו בפניו ומשי' לא חתם והאשרתא בטלה: **בתני** האשה שאמרה אשת אישי הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהיא אשת אישי והיא אומרת גרושה אני אינה נאמנת אמרה אשת אישי אני וחורה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת ומעשה באשה אחת שהיתה גדולה בנו וקפצו עליה בני אדם לקדשה וא"ל מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי בני אדם שהן מהוגנים לי עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה ר"א שר הבירה ליהן אמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני וחורה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה יאף בוא אתנתה

חובה

עליה בני אדם לקדשה וא"ל מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי בני אדם שהן מהוגנים לי עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה ר"א שר הבירה ליהן אמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני וחורה ואמרה טהורה אני מהו אמר ליה יאף בוא אתנתה